N°. 141.

DE GRONDWET.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . » 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.

MAANDAG 7 NOVEMBER.

UITGEVERS-DIRECTEUREN:
JOH. NOMAN en ZOON, te 's Gravenhage.

Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . ƒ [illegible]
Voor de overige steden des Rijks . . . . » [illegible]

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indië:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen, per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 60, Ned. Cour.

De kiezers van Haarlem [illegible] dat door de kiezers van de hoofdstad des Rijks, tijdens de kerkelijke beweging, is gepleegd.

Het kiesdistrict Haarlem heeft aan de Natie een eerlijken, zelfstandigen en talentvollen vertegenwoordiger teruggegeven; aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal een werkzaam en ijverig lid; aan de constitutionele partij een moedig en door innige overtuiging bezielden kampvechter.

Loffelijk en bemoedigend tevens is het voorbeeld, door Haarlem in de verkiezing van den heer J. Heemskerk Bz. gegeven.

Loffelijk. Omdat daardoor het feit is geconstateerd, dat koortsachtige drift en godsdienstige opgewondenheid, weder tot heil van het vaderland hebben plaats gemaakt voor onbevangen oordeel en billijkheid.

Bemoedigend. Omdat uit deze verkiezing blijkt, dat de Nederlandsche kiezers — gelijk elk sterveling voor verblinding vatbaar — na het bekomen van den eersten zwijmel, terugkeeren tot het besef van wat het waarachtig belang des Vaderlands eischt, en aan de reeds bestaande hoop meer voedsel heeft geschonken, dat, bij latere verkiezingen, zoovele andere mannen aan de dienst der Natie zullen worden teruggeschonken, wien alleen opgewondenheid en partijhaat konden gelukken, uit 's lands raadzaal te weeren.

Moge de waardige Heemskerk, voortgaande op zijne vroegere, zoo eervolle loopbaan, nu ook, dubbel zijne krachten inspannen, nu zoo veel meer van hem wordt gevorderd.

Wij gaven, in ons N°. van Dingsdag jl., een kort overzigt van de strijdkrachten, welke Rusland en Turkije tegenover elkander zouden kunnen stellen. Al wat dit onderwerp betreft, boeit tegenwoordig zeer aller aandacht [illegible] lezers aangenaam zijn, [illegible] interessante bijzonderheden mededeelen, omtrent de eigenlijke zamenstelling van het Turksche leger, waarvan [illegible] zoo weinig is bekend gemaakt.

Het Turksche leger bestaat uit twee [illegible] lingen, uit eene *geregelde* en eene *ongeregelde* armée.

De *geregelde* armée is nog zeer jong en verre van op behoorlijken voet gebragt te zijn. Toen MAHMOED II, de groote Turksche hervormer, de vernietiger der Janitscharen, in 1828 een verdedigings-oorlog tegen Rusland moest voeren, had hij over een geregeld leger van 80,000 man te beschikken, dat op Russische manier aangeworven en door vreemde officieren in allerijl geoefend was geworden. Na afloop van den oorlog, waarin dat leger zich uitstekend van zijne taak gekweten had, moest het evenwel geheel op nieuw georganiseerd worden, terwijl inmiddels zelfs de hulp der Russen tegen MEHEMED ALI noodzakelijk werd. Kort daarop kwam Prins AUGUST van Pruisen te Konstantinopel, alwaar reeds de Graaf MOLTKE als militairen raadgever invloed had, en beloofde Pruissische instructeurs voor de artillerie, hetgeen dan ook ten gevolge had, dat reeds in den slag van Nisab (Junij 1839) veertien op Pruisische wijs geoefende stukken de hoofdstad tegen een opstand der oud-Turksche partij dekken konden, terwijl onderscheidene Pruisische officieren den Turkschen opperbevelhebber vergezelden.

Het nieuwe geregelde leger werd alsnu — spoedig na de troonsbeklimming van den tegenwoordigen Sultan, — onder aanvoering van RISA PACHA, naar Pruisische wijze, in *linie-troepen* en *landweer* (Nizam en Redif) geformeerd en wel in zes legerkorpsen (Ordus), bestaande elk uit twee divisiën, ieder van drie brigades of in het geheel zes infanterie-, drie cavallerie- en een artillerie-regement. Behalve deze zes Ordus bestaan nog »gedetacheerde corpsen«, namelijk eene brigade op het eiland Creta, gevormd uit 4000 man geregelde, [illegible] man ongeregelde troepen en 600 inlandsche kanonniers; eene brigade in Tripoli, zamengesteld uit een regement infanterie en kavalerie, te zamen 4000 man; eene brigade te Tunis van gelijke sterkte. [illegible] meester der artillerie [illegible] corps der artillerie (4 regementen, welke in de verschillende vestingen zijn verdeeld, in Servie, langs den Donau, in den Archipel en op de kusten van Klein-Azie en de Zwarte zee); en ten *tweede*, de genie-brigade, twee regementen, elk 800 man sterk.

Volgens het oorspronkelijke plan is de landweêr (Redif) geheel op dezelfde wijs ingerigt, bevattende, in de verschillende wapens, hetzelfde getal regementen. Deze regementen zijn in bataillons of eskadrons of compagniën, naar gelang van de localiteit, ingedeeld en bezitten vaste officiers- en onder-officiers-kaders. Jaarlijks komen de Rediffs, gedurende eene maand, in het hoofdkwartier, waartoe zij behooren, bijeen, ten einde aan de groote manoeuvres deel te nemen.

De Graaf MOLTKE, die hier wel als gezag erkend mag worden, velt over de geregelde armee het navolgend oordeel. — De geregelde *kavallerie* (21 regementen sterk, doch waarvan slechts 15 volledig georganiseerd zijn) staat ver ten achter bij de oude nationale ongeregelde kavallerie, vroeger de hoofdkracht van het Turksche leger uitmakende en kan zich met geene Europesche kavallerie meten. — De *infanterie* (waarvan slechts 30 van de 36 regementen volkomen zijn georganiseerd) is veel beter. De gemeene man is goed soldaat; onvermoeid waar het bezwaren geldt; volhardend in den strijd; voor de tirrailleurs-dienst als geschapen; voortreffelijk voetganger, vereenigt hij reeds als recruut bijna al die hoofdeigenschappen in zich, welke de Europeesche soldaat eerst na langen diensttijd verwerft. Daarentegen is de officier ontzaggelijk onwetend en van ijver ontbloot. Met de Turksche infanterie is derhalve alleen datgene te verrigten, waartoe men bloot de kracht en den moed van den soldaat behoeft. Men kan in massa's en in groote fronten niet vechten met de Turksche infanterie; want zij blijft niet bijeen. Alleen dan, wanneer men haar van Europesche elementen voorzag, zou men, met goed geluk, de infanterie in het open veld kunnen brengen. De Turksche infanterie, door Europesche officieren aangevoerd, zou tegen den [illegible] bestand zijn. — De *artillerie* is de [illegible] van de tegenwoordige Turksche krijgsmagt. Dit wapen [illegible] regementen, [illegible] *zeven* voor de [illegible] voor de verdediging van den Bosphorus en van de Dardanellen bestemd zijn. De laatste zijn geheel georganiseerd; drie regementen van de eerste soort nog niet geheel. Ongeveer 360 stukken veld-artillerie staan gereed, die wel is waar nog niet manœuvreren op Russische of Pruissische wijs, maar zich door nergens geëvenaarde juistheid in het schieten onderscheiden: een gewigtig feit in eene eeuw, waarin hoofdzakelijk van de werking der artillerie de overwinning afhangt.

[illegible]

Behalve dit nieuw gevormde *geregelde* leger, bezit de Porte nog talrijke *hulptroepen* en onderscheidene *ongeregelde krijgsbenden*.

De *hulptroepen* bestaan uit de contingenten, die geleverd moeten worden door de schatpligtige en van de, tot dus ver aan den Nizam niet onderworpen landen. Zij zijn Walachije, Servië, Bosnië met de Herzegowina, Opper-Albanie en Egypte. — Het *getal* hulptroepen, waarop de Porte kan rekenen, hangt van de staatkundige omstandigheden af en van den vijand, tegen welken gestreden moet worden. Voor den tegenwoordigen oorlog kan men dit getal op 105 à 110,000 man schatten als Wallachije 6000, Bosnië en de Herzegowina 40,000, Opper-Albanie 20,000, Servië 30,000 en Egypte 26,000 man. — Ten aanzien van de deugdelijkheid dezer hulptroepen zegt *de Times*: »De Bosniërs zijn een krijgszuchtigen stam en leveren onder hun feodaal stelsel, dat OMER PACHA gebroken, maar niet vernietigd heeft, eene massa strijdbare mannen, zoo te voet als te paard op. Hunne paarden zijn kleine, krachtige dieren, die voor hun bergachtig land zeer geschikt zijn; de ruiters hanteren het lange, met paarlmoer en zijden kwasten getooide geweren; een yatagan en pistolen. Het voetvolk is [illegible] De Montenegrijnen kunnen, in de hand des Czaars, slechts als een der kwelmiddelen tegen Turkije worden aangemerkt. De Albanezen, meestal zuidelijk van Montenegro, een volk, dat zelfs in de kleederdragt op de Oudschotsche hooglanders gelijkt, zijn enkel infanteristen en zoo wild, moedig en moorsig als één bergvolk der wereld. De strijdmagt der Wallachijers en Moldaviërs is van de jammerlijkste soort en zijn alleen goed, om een hoop gepeupel schrik aan te jagen.«

De *ongeregelde troepen* zijn uit de volgende bestanddeelen zamengesteld: 1°. *Kavas*, de gensdarmerie te voet; *Seijmens*, de gensdarmerie te paard; en *Seubechis*, landmilitie: totaal 30,000 man. 2°. Tartaren van de Dobrodja in Kleinazië, ongeveer 5000 man. 3°. Hongaarsche en Poolsche vrijwilligers, 2000 man. 4°. Muzelmansche vrijwilligers, zeer matig berekend 50,000 man.

Het is niet met zekerheid te zeggen, of deze cijfers in allen deele juist zijn. Wanneer men evenwel overweegt, dat bij de geregelde armee de drie Aziatische Ordus betrekkelijk gebrekkig zijn georganiseerd en de Redifs bijna in het geheel niet; en van den anderen kant, dat »Azie de citadel van den Islam« is en de Musleminsche bevolking hier voor den »heiligen krijg« als één enkel man zal opstaan; dan mag men onderstellen, dat de cijfers niet overdreven zijn, en dat de Porte zal kunnen putten uit een wel bonte en woeste, maar niet gemakkelijk uit te droogen bron.

Dit is, in het kort, het [illegible] der Verhevene Porte aanbiedt. Wij betwijfelen of het tegen het Russische leger bestand zal zijn. In elk geval zal de uitslag van den strijd ook hier van bijzondere omstandigheden en bovenal van het terrein afhankelijk zijn.

Gaarne voldoen wij aan een, tot ons gerigt verzoek, om, door overneming van het volgende artikel uit de *Provinciale Drentsche en Asser Courant*, meer algemeen de aandacht op de daarin besproken gewigtige belangen te vestigen:

[illegible]

Drenthe [illegible] Nederlandsche Provincien [illegible] ontwikkeling het meest ten achteren [illegible] staat het met sommige Provincien gelijk, [illegible] het; in bevolking, in rijkdom is het de minste der zusteren. Drenthe is echter voor groote ontwikkeling vatbaar; het bezit uitgestrekte velden, waarvan zeer velen slechts op de hand van den ontginner wachten, om in vruchtbare landerijen herschapen te worden, die aan honderde handen arbeid en aan honderde monden brood verschaffen.

Wat baat echter de vatbaarheid voor ontwikkeling, zoo van deze vatbaarheid geen gebruik wordt gemaakt? En hoe kan daarvan gebruik worden gemaakt, zoo dezelve niet bekend is?

Het is daarom in het belang van Drenthe, om de kennis daarvan zooveel mogelijk te verspreiden en wel buiten de landpalen van de oude Landschap. [illegible] zetenen dezer Provincie, bezield met [illegible] om de ontwikkeling van het [illegible] alle hunne [illegible] de magt [illegible] komen. De kapitalisten daar moeten weten, dat Drenthe ruime gelegenheid aanbiedt, om hun geld op eene zekere en tevens op eene nuttige wijze te beleggen, eene wijze, die te verkiezen is boven het koopen van staatspapier, daar zij dorre en onvruchtbare vlakten in welige landdouwen verandert, den rijkdom van het Vaderland wezenlijk vermeerdert, en vele huisgezinnen aan arbeid en brood helpt.

Vele kapitalisten zijn huiverig, om in de tegenwoordige tijden hunne gelden in staatspapieren te steken; zij beschouwen den toestand van Europa en misschien teregt, als een kruidvat, waarin slechts een vonk behoeft te vallen, om eene algemeene uitbarsting te veroorzaken, waarbij ligtelijk een of meer Staten kunnen te gronde gaan, zonder vooraf hunne schulden te betalen.

Ook de ondernemingen van nijverheid, zoo als het [illegible] van kanalen etc. zijn tegenwoordig in discrediet [illegible] goede uitkomsten en de misrekeningen, welke [illegible] ben opgelverd.

Landbouw en landontginning blijven echter [illegible] kapitalisten gezocht, niet alleen, omdat bij [illegible] behouden blijft, al levert het ook [illegible] op, maar ook omdat men vooral bij landontginning [illegible] gelegenheid is, iets daar te stellen, iets [illegible] te voorschijn te roepen, dat voor [illegible] nog aantrekkelijker is dan hooge rente.

Het is te verwachten, dat velen, die naar eene plaats uitzien, om met hun geld eenige ontginning aan te vangen, gaarne van de [illegible] gelegenheid, welke Drenthe daartoe aanbiedt, zullen gebruik maken, zoo Drenthe slechts kende.

Eene betere gelegenheid, om Drenthe ook in dit opzigt in de zuster-provincien bekend te maken, wordt er voorzeker niet aangeboden dan door het IXde landhuishoudkundig congres, hetwelk in het volgende jaar te Assen zal gehouden worden. Het is te verwachten, dat alsdan vele vreemdelingen herwaarts zullen komen, dat velen uit andere provinciën het bezoeken van het congres zullen aangrijpen, om tevens een ontdekkingsreis te doen naar de provincie, die zij naauwelijks bij naam kennen, of die aan velen als het Siberie van Nederland is afgeschilderd.

Wij beschouwen het daarom in het belang van Drenthe, dat dit congres zoo luisterrijk mogelijk zij, ten einde zooveel doenlijk vreemdelingen naar hier te lokken, en dat alles worde aangewend, om deze vreemdelingen het verblijf hier zoo aangenaam mogelijk te maken, ten einde het ongunstige denkbeeld, dat velen van Drenthe hebben, worde weggenomen, en zij uitgelokt worden, om ons gewest nog eens weer te bezoeken. Wij hopen daarom ook, dat de Staten de voor het congres aangevraagde ƒ1000 mogen toestaan. Dat men wel bedenke, dat Drenthe de hefboom voor hare ontwikkeling, geld, van andere gewesten moet ontvangen.

[illegible]

De *Nederlander* geeft het eerste gedeelte van een artikel: »*de Bijbelsche grondslag van het anti-revolutionnaire Staatsregt.*»

Voorop wordt gezet, dat dit Staatsregt rust op de *goddelijke openbaring*, en dan wordt voortgeredeneerd.

Alvorens echter de *Nederlander* voortging, zouden wij gaarne de definitie weten van wat hier onder »goddelijke openbaring» wordt bedoeld.

Van deze definitie hangt, meenen wij, alles af.

Het is niet voldoende, een beginsel, dat zeer rekbaar is, voorop te zetten en daaraan vast te knoopen alle volgende redeneringen; men behoort te beginnen met dat beginsel zeer naauwkeurig te omschrijven.

Eenige dagen geleden verklaarde *de Nederlander*, dat de verklaring: »discussie is onmogelijk», wanneer men als persoonlijke beleediging opneemt, hetgeen over de verderfelijke strekking van beginselen gezegd wordt, »dikwerf een middel om *discussie te ontwijken* is geweest.»

Wij hebben daarop aangetoond, hoe het nu verklaarbaar is, waarom *de Nederlander* zoo dikwerf tot *de Grondwet* heeft gezegd: »*Met u is discussie onmogelijk.*»

Heden tracht *de Nederlander*, door een onzer artikelen uit de eerste dagen van ons bestaan, te bewijzen, dat het wel degelijk gold *persoonlijke beleediging*.

Ook wanneer dit artikel tegen personen gerigt ware — en wij ontkennen het — dan nog, behooren we *de Nederlander* de treffende opmerking in het geheugen te roepen van den Heer Mr. W. SIEWERTSZ VAN REESEMA:

»Indien de Heer GROEN mij welligt hier of daar niet beleefd genoeg vinden mogt, verzoek ik hem te bedenken, dat tegen hem, die de gewoonte heeft andersdenkenden als *revolutionairs* en *godloochenaars* te brandmerken, wel onpartijdigheid, maar minder gemakkelijk hoffelijkheid kan in acht genomen worden.»

Zou het — om uit zoo talrijke slechts enkele voorbeelden op te noemen — *persoonlijke beleediging* of wel *onvermogen om te antwoorden* zijn, wanneer *de Nederlander* bijv. tot dus ver ons heeft laten wachten;

op een bewijs, dat hij »*niet* zijne toevlugt neemt tot *insinuatiën*, die een blad onteeren» (N°. 102 en 94);

op een betoog, wat al door de anti-revolutionnaire politiek tot welzijn van het Vaderland is tot stand gebragt (N°. 92);

op het bewijs [illegible] hoe het de anti-revolutionnairen moet worden [illegible] (N°. 90);

op een betoog, gestaafd door bewijzen, dat de vorige Kamer »de grondwettige Souvereiniteit van het Huis van Oranje ontkend en bespot» heeft (N°. 70), enz., enz.

Zoo lang op dergelijke vragen niet geantwoord is, blijven wij, op de eigen verklaring van *de Nederlander* het: »*met u is discussie onmogelijk*» beschouwen »als een middel tot ONTWIJKEN».

Buitenland.

TURKIJE.

De meeste berigten luiden in eenen voor den vrede meer gunstigen geest.

Een geacht Duitsch dagblad geeft den volgenden brief uit Berlijn, van den 2 November.

»Naar luid van geloofwaardige tijdingen uit Konstantinopel heeft de Porte besloten, van het werkelijk begin van den oorlog af te zien, en de uitkomst van de nieuwe ter sprake gebragte voorstellen ter bemiddeling af te wachten. Naar men gelooft, heeft het Londensche Kabinet het voornemen, ten gevolge van overleg met de andere Europesche groote mogendheden, de Porte een nieuw ontwerp van eene nota over te leggen, welke ook door Frankrijk zou zijn toegestemd. Te gelijker tijd zouden de vier groote mogendheden in eene collectieve verklaring zich in dien zin uitlaten, dat de in de nota vervatte bepalingen, evenzeer met de wenschen van Rusland aangaande de godsdienstige regten der Grieksche Kerk als met de souvereiniteitsregten des Sultans zouden overeenstemmen. Zoo men vermeent, zijn de Engelsche voorslagen in dien geest van verzoening opgesteld, welke de grond uitmaakt van de door de Britsche ministers bij onderscheiden gelegenheden tegenover de oorlogzuchtige volksvergaderingen gehouden taal. Ook in de staatkundige kringen van Engeland begrijpt men, dat na het mislukken van de Weener nota, ten gevolge van de weigering door Turkije, de Europesche diplomatie als 't ware verpligt is, nieuwe ontwerpen ter bemiddeling te doen, welke aan de eene zijde de gevaarlijke gevolgen van die mislukking wegnemen, en aan den anderen kant ook het uitzigt op eene gunstige opname in Petersburg hebben. Buitendien zal het gebeurde met de Weener nota wel geleerd hebben, dat elke nieuwe voorslag tot schikking, eer die aan het Petersburger kabinet worde onderworpen, ook de toestemming der Porte moet hebben erlangd.»

Geheel overeenkomstig met dit schrijven, is de taal van de Engelsche bladen, die nog voor weinige dagen zoo scherp tegen Rusland waren.

De *Morning Chronicle* geeft te verstaan dat, indien keizer Nicolaas zich geneigd betoont, men over het verledene niet twisten zal. Onbevooroordeelde schrijvers uit Londen ontveinzen het niet, dat zulk een vredelievend einde van een geschil, dat nog kort geleden alleen door het zwaard scheen te kunnen worden beslecht, hoogst aangenaam aan het meerendeel der Engelsche bevolking zou zijn, en nog veel meer aan de Engelsche regering, die naar hetgeen in den geheelen loop der zaak gebleken is, niet dan in het uiterste tot oorlog zou hebben besloten. De meening van het Engelsche volk is in der daad vredelievend, ondanks alle opzetting; en het zou alleen krachtige maatregelen verlangen, juist om den vrede te bewaren en de eer des lands, die op het spel begon te staan, te beveiligen.

Uit Konstantinopel zelf heeft men tijdingen per telegraaf tot den 24.

De Britsch-Fransche vloten waren de Dardanellen doorgevaren en bij Campsaki ten anker gekomen.

De Russische beambten hadden zich naar Odessa begeven en de Russische onderdanen, die in Turkije waren gebleven, waren onder de bescherming van Oostenrijk gesteld.

Het Russisch consulaat-generaal was van Smyrna naar Athene overgebragt.

Men wachtte vele Fransche officieren; reeds bevonden er zich vele in het kamp van Schumla.

Dit alles zou zonder tusschenkomst der diplomatie, oorlogzuchtig schijnen; doch die tusschenkomst had reeds bewerkt, dat aan Omer-Pacha bevelen waren gezonden, om eene botsing te vermijden; en men achtte dan ook den toestand in het algemeen als vredelievend.

In verband met de Turksche aangelegenheden verdient nog vermelding een gerucht, alsof de Vorst Paskewitsch tot opperbevelhebber der Russen in de Donauvorstendommen benoemd is.

Eindelijk meldt men uit Parijs, dat de reis van den Koning der Belgen naar Londen ook eenigermate met de Oostersche zaken in betrekking moet hebben gestaan. Koning Leopold zou namelijk getracht hebben, de zamenstemming van Engeland en Frankrijk daaromtrent te verbreken; hetgeen echter niet gelukt zou zijn, daar de belangen der beide mogendheden omtrent het Oosten te zeer zouden overeenkomen. Het gevolg van deze poging zou zijn geweest de terugroeping van den Franschen gezant, den heer F. Barrot, uit Brussel, die gezant zou reeds te Parijs zijn aangekomen. (Geachte Belgische bladen spreken van dit alles nog niets.)

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

De Regering heeft geantwoord op de voorloopige Verslagen der Tweede Kamer, over de *vier* eerste hoofdstukken der Staatsbegrooting.

Voor heden ontleenen wij aan de *Memorie van Beantwoording* op het *Eerste hoofdstuk* het navolgende:

Slechts enkele leden in drie der Afdeelingen hebben den wensch op den voorgrond gesteld, dat het Ministerie, ter gelegenheid van de behandeling der Staatsbegrooting, nadere inlichtingen omtrent zijne beginselen van wetgeving en staatsbeheer geve.

Ofschoon de Regering uit de omstandigheid, dat die wensch niet algemeen is uitgedrukt, meent te mogen afleiden, dat de behoefte aan zoodanige inlichtingen door de Kamer in haar geheel niet wordt gevoeld, acht de Regering zich nogtans verpligt, ten aanzien van den wensch dier leden te kennen te geven, dat zij tot het vervullen daarvan in geen geval zou overgaan op grond der aangevoerde overweging: dat de aanneming der Staatsbegrooting altijd als een blijk van vertrouwen der Volksvertegenwoordiging moet worden beschouwd.

Zij kan die stelling niet beamen. De tegenovergestelde, dat de verwerping der Staatsbegrooting als een blijk van wantrouwen der Volksvertegenwoordiging te beschouwen is, nadert, misschien, meer tot de waarheid. Maar even als bij het verwerpen eener begrooting ook andere naaste oorzaken kunnen gelden, dan juist alleen gemis van vertrouwen in het Bewind; evenzoo is het waar, dat op het aannemen eener begrooting ook andere beweegredenen van invloed zijn, dan het vertrouwen in de Ministers; onder anderen het besef der noodwendigheid, waarvan ook de Volksvertegenwoordiging moet geacht worden doordrongen te zijn, dat er in het staats-organismus geen stremming of stilstand mag plaats hebben.

Maar buitendien wenscht de Regering aan de leden, van wie het bedoelde verlangen is uitgegaan, te doen opmerken, dat de verklaring, welke de gezamenlijke Ministers in hun verslag aan den Koning van den 26sten April jl. hebben afgelegd, reeds de verlangde hoofdtrekken bevat der rigting, welke zij voornemens zijn te volgen, de hoofdtrekken van dat door hen aan te wenden algemeen beleid van bestuur, hetwelk zich *en* in de toepassing der bestaande wetten *en* in de voor te dragen nieuwe ontwerpen van wet of van maatregelen van algemeen bestuur moet openbaren, en zich voorzeker daarin beter kan openbaren dan in woorden en beschouwingen, welke over het geheel eenen praktischen grondslag zouden missen.

En gelijk de Ministers meenen, dat zij tot dusverre aan hunne verklaring getrouw gebleven zijn, evenzoo kunnen zij verzekeren die verklaring van hunnen kant geenszins uit het oog te zullen verliezen, maar integendeel aan die beginsels te zullen vasthouden.

Zoo is het dan ook bij voortduring hun streven, hetgeen echter uit den aard der zaak minder aan het algemeen kan blijken, om, waar dit mogelijk is, in de toepassing der verordeningen de werking eener te ver gedrevene centralisatie te temperen; maar zij hopen daarvan, en van het in acht nemen der door hen openlijk vermelde grondtrekken van hun bewind, ook verder blijken te geven in de nog voor te dragen wetten, waaromtrent zij gaarne betuigen te deelen in het gevoelen in de 2de paragraaph van het verslag uiteengezet: dat het meer geraden is, te trachten, partiele verbeteringen in de wetgeving, door wijziging of aanvulling, tot stand te brengen, dan tot algeheele herziening en hervorming het nog geraden te houden.

Ten aanzien van de klagte over de dorheid der *Memoriën van Toelichting*, zegt de Regering, dat het moeijelijk valt deze in het algemeen aangevoerde bedenking anders op te lossen, dan door de evenzeer algemeene opmerking, dat het althans niet de taak is der Regering, om aanleiding te geven tot veel redeneringen en beschouwingen, welke zeer geschikt zijn om de aandacht *af te leiden* van het eigenlijke onderwerp van behandeling. Bij eene begrooting worden aangevraagd de gelden, welke noodig geacht worden voor den regelmatigen loop van 's Lands zaken. Zoodanige aanvraag behoort gestaafd te worden door redeneringen, die zich in cijfers oplossen of met cijfers in verband staan. Andere beschouwingen schijnen daaraan vreemd te zijn, of wel tot niets te kunnen leiden dan tot langgerekte discussiën, zonder wezenlijke uitkomst. Mogten er echter leden zijn, die, gelijk men bijna uit het slot van deze paragraaph zou opmaken, hierbij eene questie van vertrouwen zouden willen ter sprake brengen, zoo zal de Regering die, wanneer zij gesteld wordt, afwachten. Voor het overige zal het, naar haar inzien, de taak van hen zijn, die mogten beweren, dat er aan de toelichting der begrooting het een of ander mogt ontbreken, zulks bij het betrokken hoofdstuk op te merken, opdat *of* die toelichting alsnog gegeven, *of* aangetoond worde dat zij onnoodig was.

Het kan niet worden toegegeven, dat bij de Regering de strekking bestaat om de staatsuitgaven op te drijven in plaats van die trapsgewijze te verminderen. De aard en bestemming der voorgestelde uitgaven mag daarbij niet worden over het hoofd gezien, en indien men de sommen voor aanbouw van nieuwe gevangenissen, voor de verbetering der rivieren, der zeehavens en zeewerken en de subsidiën enz., van het eindcijfer der begrooting van 1853 aftrekt, dan zal men bevinden dat de raming der begrooting voor de onderscheidene departementen van algemeen bestuur weinig verschilt van, en eerder nog blijft beneden het cijfer der begrooting voor het dienstjaar 1853.

De begrooting, zoodanig als dezelve aan de overweging van de Staten-Generaal is aangeboden, wijst volgens de meening der Regering den waren stand van zaken aan.

De openingen, bij de openbare beraadslagingen over het IIIde hoofdstuk der Staatsbegrooting van het thans loopende jaar, door den toenmaligen Minister van Buitenlandsche Zaken aangaande den stand onzer betrekkingen met het groot-hertogdom Luxemburg gegeven, waren volledig. Er werd daarbij gewaagd van een alhier ontvangen antwoord, hetwelk niet deed veronderstellen dat de Luxemburgsche Regering tot eene voldoende beëindiging der aanhangige finantiële verschillen gezind was, alsmede van hetgeen derzijds tot verkrijging eener betere gezindheid zou worden beproefd.

Bij den toen aangekondigden maatregel heeft zich de Nederlandsche Regering niet bepaald, maar zij heeft daarenboven op de van de Luxemburgsche zijde gevoerde [illegible] gen eene naar haar inzien volledige en afdoende wederlegging geleverd. Dit in den aanvang van het loopende jaar [illegible] zonder vertoog mogt evenmin als andere aangewende middelen tot het gewenschte gevolg leiden. Eene [illegible] mag, gelijk bij de hier beantwoorde [illegible] loopig Verslag te regt wordt ingezien, [illegible]

gen der Nederlandsche Regering verwacht worden. Voor weinige weken is eene verandering ten goede gekomen door de ontvangene toezegging, dat binnen kort Luxemburgsche onderhandelaars, welke men vermeent dat reeds benoemd zijn, zich herwaarts zullen begeven. Het laat zich aanzien, dat die onaangename zaak eindelijk geregeld zal kunnen worden.

Omtrent de wettelijke regeling van de zaak der kroondomeinen zullen de grondslagen van het vroeger reeds tot zekere hoogte bearbeid wets-ontwerp op nieuw bij de Regering moeten worden beoordeeld. Intusschen mag, zonder dat daarom de behandeling dezer aangelegenheid uit het oog wordt verloren, toch gewezen worden op de omstandigheid, dat van het niet bestaan van eene wet op het stuk der kroondomeinen tot nog toe geene bezwaren of moeijelijkheden zijn ondervonden.

Op de aanmerkingen, gevallen op het IIde hoofdstuk, heeft de Regering o. a. geantwoord: De Regering deelt geheel het gevoelen van de Kamer met betrekking tot het wenschelijke eener spoedige daarstelling der bij art. 71 der Grondwet gevorderde wet omtrent de zamenstelling en bevoegdheid van den Raad van State. Deze wet is van moeijelijken aard en vordert eene nauwgezette overweging, en ofschoon de Regering zich niet durft verbinden, om dezen arbeid nog in de tegenwoordige zitting aan de beoordeeling en overweging van de Staten-Generaal te onderwerpen, zoo kan evenwel de verzekering worden gegeven dat daartoe pogingen worden aangewend.

Dat de Algemeene Rekenkamer, bij vergelijking met hetgeen daarvoor in Belgie wordt uitgegeven, eene kostbare inrigting is te noemen, kan niet worden ontkend. Intusschen mag worden opgemerkt, dat de werkzaamheden bij dit zelfstandig collegie van grooten omvang zijn, en dat bij hetzelve geschikte ambtenaren worden gevorderd om verachtering in den geregelden loop der controle, waarop te regt zooveel prijs wordt gesteld, te kunnen verhoeden.

De gemaakte opmerking, dat het opzien heeft gebaard, dat in 1852 voor decoratien der orde van den Nederlandschen Leeuw *f* 1033,25 is benoodigd geweest, zou gegrond zijn, wanneer er geene andere decoratien werden toegekend dan die waarvan in de *Nederlandsche Staats-Courant* wordt melding gemaakt. Dit is intusschen ten aanzien van vreemdelingen ook van enkele Nederlanders niet altijd het geval. In het jaar 1852 heeft er aanleiding bestaan om onderscheidene benoemingen van buitenlanders tot grootkruizen, kommandeurs en ridders der orde van den Nederlandschen Leeuw te doen, en daardoor is de aanwending der voormelde som noodzakelijk geworden.

De terugzending der decoratien bij overlijden is wel volgens de statuten verpligtend, doch wordt op verre na, inzonderheid door vreemdelingen, niet opgevolgd. Er zijn wel een aantal teruggezonden decoratien ter kanselarij voorhanden, doch vele in zoodanigen toestand, dat dezelve zonder het maken van aanzienlijke kosten voor reparatien niet wel andermaal kunnen worden uitgereikt. Overigens is de in 1842 uitgegeven som van *f* 1033,25 geheel benoodigd geweest voor groot- en kommandeurskruisen, waarvan uit aanmerking der kosten altijd slechts weinige exemplaren in voorraad worden gehouden.

's Gravenhage, 5 November.

[illegible] 1853, n°. 67. is aan F. Spiaels te Brussel en G. [illegible] bewilliging verleend, als voorzitter, en als secretaris van [illegible] Bestuur der Nederlandsche Maatschappij tot indijking [illegible] aanwassen in de Ooster-Schelde, tot de wijzigingen in de [illegible] naamlooze vennootschap, tot welke de vennooten, [illegible] tariele acte, besloten hebben.

In de *Staats Courant* van 2 Maart 1850 werd vermeld, dat, op verzoek der gedeputeerde Staten van Zuid- en Noordholland, de Koning zijne goedkeuring had verleend aan het voornemen, om, buiten geldelijk bezwaar van regeringswege, provinciale tentoonstellingen van voortbrengselen van nationale nijverheid, afwisselend in die beide provincien, en wel om de vijf jaren, te doen houden; waarvan de toen aanstaande tentoonstelling in Noordholland zou plaats hebben in 1854, de daaropvolgende in Zuidholland in 1859 en zoo verder, en zulks telkens in eene der steden van genoemde provincien, daartoe door het belanghebbende collegie van Gedeputeerde Staten aan te wijzen, terwijl op die tentoonstellingen tevens voorwerpen uit andere provincien en [illegible] uit 's Rijks overzeesche bezittingen konden worden toegelaten.

Een en ander is bij Zijner Majesteits beschikking van 29 Oct. ll. n°. 91 op voorstel der beide collegien, in zoo ver gewijzigd dat de tentoonstellingen, in plaats van in 1854, in het jaar 1856 te Amsterdam, en verder in 1860 in eene der gemeenten van Z. Holland worden gehouden.

Z. M. heeft benoemd de heer M. W. L. van Alphen, eerste klerk bij het Depart. voor de Zaken der Herv. Eeredienst enz., tot Adjunct-commies bij dat Departement.

Z. M. heeft erkend: de heeren W. F. G. C. A. Rehm, als consul van Oostenrijk te Rotterdam; J. T. Zur Muhlen, als vice-consul van Oostenrijk, aan het Nieuwe Diep; D. Mair, als vice-consul van Oostenrijk, te Hellevoetsluis, en J. P. Smith, als vice-consul van Oostenrijk, te Vlissingen.

Z. M. heeft goedgevonden: 1°. HDs ordonnans-officier den 1sten luitenant F. F. Steenhegge, van het regiment veld-artillerie, een eervol ontslag uit eerstgemelde betrekking te verleenen; en 2°. in zijne plaats tot ordonnans-officier bij Hoogstdenzelve te benoemen den 1sten luitenant jhr. C. H. F. Du Monceau, van het 6de regiment infanterie.

Naar men verneemt heeft Z. M. benoemd den heer Mr. U. W. E. Cazius, proc.-gen. bij het prov. hof in Limburg, tot kommandeur van de orde der Eikenkroon, en den heer Bosmeau de Muntray, eskadrons-chef bij den staf van het Fransche leger, tot ridder van de orde der Eikenkroon; tevens heeft Z. M. aan den onderwijzer, H. J. Barnicate, te Almelo, wegens langdurige en trouwe ambtsvervulling eene zilveren medaille met toepasselijk opschrift geschonken.

De werkzaamheden aan het Standbeeld van wijlen Z. M. Willem II spoeden ten einde. Heden heeft men een aanvang gemaakt met het stellen der tribune voor de Koninklijke familie, benevens die voor de genoodigden, bij de onthulling, waarvan de dag echter nog niet bepaald is. Men verneemt, dat tot het bijwonen dier plegtigheid, behalve de Hooge Autoriteiten, ook het Corps Diplomatique zal uitgenoodigd worden.

* De Provinciale Staten van Zeeland hebben, in hunne vergadering van 3 dezer, tot lid der Gedeputeerde Staten benoemd, Mr. G. A. Fokker, (en wel met 23 van de 31 gestemd hebbende leden).

* Heden heeft aan het Ministerie van Binnenl. Zaken de aanbesteding plaats gehad van het inrigten van het gebouw op het Plein (zijnde het voormalig hotel van Z. K. H. den Prins van Oranje) tot een Rijks-archief, mitsgaders tot het ontruimen van de tegenwoordige lokalen, waarin het Rijks-achief is gevestigd, met het schoonmaken, inpakken en verplaatsen der archieven ter bestemder plaatse in gemeld gebouw, en het leveren van eenig mobilair; al welk werk is aangenomen door den Heer J. B. Maxwils te 's Gravenhage, voor *f* 7944.

Volgens opgave van het Ministerie van Finantien, is aan de verschillende kantoren van 's Rijks accijnsen over de maand October jl., op nieuwe rekening ontvangen aan suikeraccijns in hoofdsom, opcenten en zegel, een bedrag van zeven honderd vier en vijftig gulden, vijf en negentig en een halve cent.

Men leest in de *A. C.*

's Gravenhage, 3 Nov. Men verzekert, dat heden alhier door den heer A. Ruijssenaers, afgetreden directeur en oorspronkelijk concessionaris van den onderzeeschen telegraaf tusschen de Nederlandsche en Engelsche kusten, per deurwaarder is beslag gelegd op de in der tijd door den heer J. Lewis Ricardo bij de Nederl. regering gestorte cautiegelden, ten bedrage van vijftig duizend Nederlandsche guldens.

In de Veluwe circuleert het volgend adres aan den Koning:

Sire!

De ondergeteekenden, allen bewoners der Veluwe, provincie Gelderland,

erkentelijk voor het vele goede, dat onder den zegen des Allerhoogsten, door Uwer Majesteits wijs bestuur tot welzijn des Vaderlands is daargesteld;

erkennende den geest, die Uwe Maj. bezield, om de lasten, die Uwer Mjs. onderdanen zijn opgelegd, zooveel mogelijk van de schouderen dergenen, *die niet* [illegible] te leggen op hen, die door Gods zegen [illegible] *landsche goederen zijn bedeeld*, [illegible] eene [illegible] door Uwer Mjs. regering voorgestelde, doch door de Volksvertegenwoordiging verworpen wet op de heffing eener rente-belasting;

in aanmerking nemende den duren prijs der eerste levensbehoeften;

smeken Uwe Majesteit de belasting op het gemaal en geslagt zoo spoedig mogelijk te willen opheffen.

Deze belasting toch geeft aanleiding tot duizenderlei onaangenaamheden en kwellingen, gaat de welvaart des volks tegen, en — wat hoogst onredelijk is — treft den [illegible].

Redenen waarom ondergeteekenden, bij het naderen van den winter, Uwe Majesteit eerbiedig de bede herhalen, in het belang van een groot deel Uwer Mjs. landgenooten en onderdanen, de arbeidende klasse; in het belang zelfs misschien van een klein gedeelte, der rijken in den lande, de bovengenoemde belasting eerlang af te schaffen, en door eene *rente-belasting* of *income-tax* te vervangen, waardoor de alom in Nederland bestaande kommer wijken en men Uwer Mjs. regering zegenen zal.

't Welk doende enz.

In het cholera-hospitaal te Amsterdam zijn op 4 Nov. ingekomen 5 lijders, hersteld *geene*, overleden 2, blijven in behandeling 22.

Buiten het hospitaal zijn bij de centrale cholera-commissie op 4 Nov. aangegeven 5 lijders, overleden 5.

In de maand October van het volgende jaar zal te Arnhem eene nationale tentoonstelling van landbouwwerktuigen gehouden worden.

Men schrijft uit *Willemsoord*, dat op den 3den dezer de equipage van Z. M. stoomschip *Cyclops*, luit. ter zee H. Camp, is overgegaan op de brik *Castor*. Het voortduren der cholera onder de manschappen is de reden van dien maatregel, dewijl op den 2 en 3 Nov. weder drie man overleden zijn; aan de gezonde manschappen wordt op hun verlangen verlof toegestaan.

Men schrijft, dat de ongeregeldheden te *Helmond* steeds voortduren; op 1 Nov. is een drietal gevangenen uit die plaats te Eindhoven aangekomen, onder geleide van eenige marechaussee's te paard met een officier aan het hoofd. Buiten Helmond zou eene menigte arbeiders getracht hebben, de gevangenen te ontzetten, hetgeen echter door het verzet dier marechaussee's en het aanrukken van een detachement infanterie belet werd; het geleide werd echter nu zoodanig met steenen aangevallen, dat de militairen de geweren moesten laden eerst toen hield de menigte af; des avonds moeten op nieuw ongeregeldheden hebben plaats gehad.

Op 2 Nov. overleed te *Maastricht* de heer G. A. Gulikers, sedert kort gepensioneerd leeraar bij het Koninklijk athenaeum, een man, die zich sedert bijna [illegible] jaren aan het onderwijs had toegewijd en eene zeer verdienstelijke loopbaan heeft afgelegd.

* Te Waalwijk is eene weldadige inrigting tot stand gekomen, namelijk; verscheidene gegoede ingezetenen hebben zich vereenigd, ten einde gedurende het aanst. wintersaizoen de vele behoeftigen van soep te voorzien. De commissie van dat liefdadig genootschap bestaat uit Catholieken, Protestanten en Israëlieten.

— Reeds zoude te Tilburg de gaz-fabriek in werking zijn gebragt, ware men niet gestremd geworden door een lek, dat zich in den gaz-ketel heeft vertoond. Bijna alle straten zijn reeds voorzien van buizen.

Directeuren der te Rotterdam gevestigde *Zuid-Hollandsche Maatschappij tot Redding van Schipbreukelingen*, hebben in hunne vergadering van 4 dezer besloten:

Aan C. J. Tonjes, gezagvoerder van het Ned. barkschip *Everdina Elizabeth*, *de groote zilveren medaille*, benevens een zeer loffelijk getuigschrift, voor het op 3 Aug. ll. op zijne reis van Sijdny naar Batavia redden der equipages bestaande uit 25 personen, die zich reeds in de sloepen bevonden, van dat op de Oostelijke punt van het Great detached rif (Torres straat) verongelukte en totaal verbrijzelde Engelsche schip *Bürneuf*, gevoerd door Robert Bibby, komende van Port Phillip, en bestemd naar Bombay, zijnde gemelde gezagvoerder, zijne echtgenoote en zuster, benevens vijf man, door het omslaan der boot verdronken; en na zes personen, die te Bombay te huis behoorden, te hebben overgegeven aan boord van het Engelsche schip *Earl Gray*, naar gemelde plaats bestemd, zijn de overige 19 den 19 Augustus, aan boord van het Hollandsche oorlogschip ter reede van Batavia overgegaan.

Aan Edward Bazly Warman, voerende de Engelsche stoomboot *Denmark*, de gewone *zilveren medaille* en mede loffelijk getuigschrift, voor het op den 2 Oct. op zijne reis van Rotterdam naar Londen, bij hoogloopende zee, [illegible] hulp en bijstand, aan de door het [illegible] der stoommachine, in [illegible] toestand, omtrent 20 mijlen van de [illegible] verkeerende, mailstoomboot *Rhine*, bestemd naar Londen, aan boord hebbende, behalve de gewone equipage, zestig passagiers, en dezelve veilig tot op de reede van Hellevoetsluis binnen te slepen. Aan onderscheidene weduwen van in zee omgekomen zeelieden is voorts, uit het weldadig fonds van wijlen mejufvrouw Ida Maria de Raath, onderstand verleend.

(*N. R. C.*)

De op 3 Nov. voor het eerst te Leerdam gehouden vrije veemarkt heeft zeer [illegible] gesonat en de prijzen waren tamelijk hoog.

De beestenmarkt te Oud-Beijerland, op den 3 dezer, was buitengewoon druk bezocht, en er waren 634 stuks aan de lijn. De handel was vrij levendig en het vette goed zeer hoog in prijs.

Ingezonden Stukken.

De gedenkdag van de Hervorming.

De Nederlander schrijft in N°. 1023:

„Onze wetenschappelijke godgeleerden spreken [illegible] over *de Kerk der toekomst*.

„Zij vergeten wel eens, in die hoogere [illegible] des dagelijkschen levens, en de [illegible] waarheid, dat iemand met het brood [illegible] zal gereed zijn, *heden niet, gevoed worden*."

En in N°. 1026:

»De vraag is, of de Christelijke kerk een *genootschap* »is zonder onveranderlijkheid van grondslag; waarin dagelijks »bij overstemming de geldigheid van eene nieuwe leer of »van elke leer bepaald wordt; dan wel, of zij is eene »*instelling Gods*, gevestigd op waarheden, wier aanneming, »door alle tijden heen, den band der geloovigen, het wezen »der gemeente, de eenheid der Kerk vormt.«

Bij de aandachtige lezing dezer zinsneden, herinnerden wij ons de woorden van den scherpzinnigen VINET: »Aan »de godsdienstige vraagstukken zijn eigenlijk alle andere »ondergeschikt. Hun geheimzinnige en diep doordringende »werking doet alle berekeningen falen.«

En hoe meer wij den dag nader kwamen, waarop een groot deel, welligt het grootste deel der Nederlandsche natie zich vereenigt tot de plegtige herdenking der gewigtige gebeurtenis, welke door haar als de rijke en voortdurend mildelijk vloeijende bron van staatkundige en godsdienstige verlichting en beschaving wordt beschouwd; terwijl een ander aanzienlijk deel der natie daarin juist de aanleiding meent te vinden van de schromelijke verwarring en onmiskenbare verdeeldheid op staatkundig en kerkelijk gebied, in maatschappelijken en huisselijken kring, — hoe meer wij den gedenkdag der hervorming naderen [illegible] de verpligting om, zonder zich in godsdienstige twisten of kerkelijke verschillen te mengen evenwel niet onopgemerkt te laten voorbijgaan of buiten beschouwing te laten, eene gebeurtenis of een feit in de geschiedenis, waarvan de invloed zich nog heeft laten gevoelen in de omstandigheden, welke wij dit jaar hebben beleefd.

«De poorten der hel zullen de gemeente Gods niet overweldigen.» Deze woorden klonken ons toe van over de bergen en zij worden door het Opperhoofd van de R. Katholijke Kerk gebruikt tot verlevendiging van den moed, het vertrouwen en de hope zijner geloofsgenooten. Diezelfde woorden maakten den hoofdtoon uit van onze protestantsche landgenooten, omdat *zij* in die belofte eenen onverliesbaren waarborg meenden te vinden, niet slechts voor het toekomstig bestaan, maar ook voor de eindelijke gewisse zegepraal van de Protestantsche kerk.

Die woorden, uitgesproken door Hem, die de waarheid zelve is, zullen op den gedenkdag der Hervorming menigmaal zijn overgenomen, ontwikkeld en toegepast door feilbare menschen, die er een wapen in vonden, om hunne tegenpartij te bestrijden, en *hunne* opvatting der christelijke waarheid, *hunne* leer en *hunne* stellingen [illegible] al niet, om andersdenkenden [illegible] tweedragt [illegible] te blazen. [illegible] standpunt, *wij* gelooven dat de belofte, die wij aanhaalden, ten onregte op eenig kerk*genootschap* kan worden toegepast, — dat *de kerk*, of gemeente Gods, waarop zij uitsluitend betrekking heeft, niet uiterlijk als vereeniging of zedelijk ligchaam kan aangewezen worden, maar dat zij juist behoort tot *de Kerk der toekomst*. Wil men het dan ongerijmd achten volgens *de Nederlander*, om het oog op de toekomst te slaan: wij meenen dat het brood van vóór drie eeuwen te smakeloos en te krachteloos geworden is, om er zich nu nog mede te voeden.

Met welk regt eigent zich het Protestantsche kerkgenootschap — met welk regt de Hervormde afdeeling van dat genootschap — met welk regt de orthodoxe factie in die afdeeling de belofte toe, die alleen aan *de Christelijke kerk*, als gemeente Gods, is gegeven?

Niet de Christelijke, *wel* de Protestantsche kerk, is een genootschap. Reeds haar oorsprong toont het aan, dat het Protestantsche kerkgenootschap niet met *de Christelijke* kerk kan worden vereenzelvigd. In de eerste tijden der Hervorming werd het reeds openbaar, dat zij vele kenmerken van de ware Christelijke kerk miste. Zonder het goede [illegible], dat uit de Hervorming is voortgesproten, kan [illegible] vergelijking van de kenteekenen eener Christ[illegible], zoo als zij zijn opgegeven met toepassing op de [illegible] gemeenten en kerkgenootschap[illegible] kerk is de gemeente Gods. Zoo [illegible] en van de afscheiding [illegible] van den onreinen en [illegible] inwendig verteert en tot sloping doet neigen, [illegible] standpunt eene gewigtige hoofdzaak, die de Protestantsche Kerk het karakter der ware christelijke kerk ontneemt, [illegible] geschiedenis steeds de verderfelijke gevolgen daarvan [illegible] het licht gebragt: de ondersteuning en bescherming van den Staat waarnaar zij hunkert. De nauwe vereeniging van Kerk en Staat, in den zin dat de laatste door de eerste werd beheerscht of overheerscht, was de eerste stap, die op een weg voerde, waarbij de zelfstandigheid van beiden te loor moest gaan. In plaats dat de Staat zich bepaalde tot [illegible] bescherming van de Kerk en deze laatste door haren [illegible] invloed de moeijelijke taak van regering en staats[illegible] tracht te verlichten, zijn helaas! de meeste bewegingen, beroeringen in ons Vaderland veroorzaakt door kerkelijke geschillen. En juist wat ook eene magtige drijfveer [illegible] kon genoemd worden, Gode te geven wat Gods [illegible] wat des Keizers is, de volstrekte afscheiding [illegible] en kerkelijk gebied, de zelfstandigheid van [illegible] den Staat, werd kort na de Hervorming [illegible] mindere mate in een tegenovergestelden zin [illegible] eener heerschende Kerk, waardoor een [illegible] van het Protestantisme jammerlijk werd [illegible].

Met roeme dan in het [illegible] die de Hervorming heeft aangebragt; [illegible] den tegenwoordigen toestand der Protestantsche [illegible], men zal vele secten opmerken, »die [illegible] kerk bedekkene de Kerk, de Christe[lijke] kerk [illegible] niet; »wij gelooven en belijden eene algemeene Christelijke Kerk» ziet op *de Kerk der Toekomst*.

Of zou onze bescherming tot een gunstiger uitkomst leiden, zoo wij die rigten tot de R. C. kerk? Zeker, zoo wij slechts acht gaven op het groot aantal harer belijders of de uitgestrektheid van haar gebied, of de grootheid harer magt, of den duur van haar bestaan; maar ook dan zou de vergelijking met het Mahomedanisme of het Heidendom onze stelling doen falen. Neen, in dezelfde of nog inniger betrekking van Kerk en Staat, en de vereeniging van wereldlijk en kerkelijk gezag, om te zwijgen van nog andere verschijnselen, die haar de merkteekenen der Christelijke kerk doen missen, blijkt dezelfde onzekerheid, waar wij *de Kerk*, waarop de groote belofte toepasselijk kan worden gemaakt, kunnen vinden. Niet gelegen of gebonden of bepaald in een zekere plaats, of aan zekere personen, laat zij de uitsluiting niet toe, waarmede men haar wil begrenzen. Zoo het vast staat, en het is onomstootelijk, dat de Kerk geen zigtbaar hoofd erkent, maar het slechts ééne kudde is onder één Herder, die niet van de wereld is, één als meester eert, terwijl alle broeders zijn, kan zich ook de R. K. kerk niet noemen de Kerk, die de poorten der hel niet zullen overweldigen; maar als zij er naar streeft het te worden door de belijdenis: «wij gelooven eene algemeene Christelijke kerk» het moet zijn in de verwachting van de *Kerk der Toekomst*.

Nogtans, wij erkennen dat in de Protestantsche gelijk als in de R. Katholijke Kerk de zaden liggen van *de Kerk der Toekomst*. De Christelijke Kerk, getuige het de geschiedenis, was somwijlen een tijd lang zeer klein en nu verspreid en verstrooid over de wereld. De groote gebeurtenissen, die wij beleven en naar de teekenen des tijds nog aanstaande zijn, moeten tot de ontwikkeling leiden van de zaken, die voor het oog verborgen en onopgemerkt in elke kerkgemeenschap zijn neergelegd. Waarheden, maar bestaande in afgetrokkene bespiegelingen en beschouwingen, maar doorgedrongen in de harten, en het huisselijk en maatschappelijk leven doortrekkende, moeten het wezen der gemeente uitmaken die de eenheid der Kerk vormt. Waarheden, die reeds door velen zijn aangenomen en een band van vereeniging kunnen vormen, waardoor reeds, bij oneindig veel verschil, overeenstemming tusschen de beide deelen der nog onvolmaakte Chistelijke Kerk mogelijk wordt; — maar ook waarheden, die als de ontwikkeling in de stoffelijke wereld, ook de vrucht en de vorm zullen zijn van volgende tijden.

Uit dit oogpunt is de gedenkdag der Hervorming niet enkel gewigtig voor de Protestantsche, maar ook voor de [illegible] kerk, waaruit zij ontsproot; — want het zal te meer aller oog doen vestigen op *de Kerk der Toekomst*, *die de poorten der hel niet zullen overweldigen.*

M.

Advertentiën.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 5 November 1853.

Nederland.	Pct.		**Rusland.**	Pct.	
Ned. W. Schuld.	$2\frac{1}{2}$	$61\frac{1}{2}$ $\frac{11}{16}$ $\frac{11}{16}$	*Hope* 1798/1816	5	$104\frac{1}{2}$ $\frac{3}{4}$
Dito Certificat.	3	$74\frac{3}{8}$	Dito 1828/1829	5	
Dito dito	4	$93\frac{1}{4}$ $\frac{1}{8}$	Cert. 1831/1838	5	
O. I. Leening.	4		Dito Dito	$4\frac{1}{2}$	
Amort. Syndic.	$3\frac{1}{2}$	$92\frac{1}{4}$	Dito *Hope*	4	$89\frac{1}{8}$
Hand.-Maats.	$4\frac{1}{2}$		Dito *Stieglitz*	4	$88\frac{1}{2}$
Belgie.			Dito dito 5e Ser.	4	
Certificaten.	$2\frac{1}{2}$		Inschr. Assig.	[illegible]	
Do *Rothschild.*	$2\frac{1}{2}$		Certific. [illegible]	[illegible]	
Frankrijk.			[illegible]		
Obligatien.	3				
Spanje.					
Nieuwe	1	$21\frac{1}{8}$ [illegible]	Obligatien	4	
Dito Buitenl.	3	[illegible]	**Oostenrijk.**		
Do Binnenl. [illegible]	[illegible]	[illegible] $\frac{1}{16}$			
[illegible]		[illegible]	Metalliek	5	$76\frac{1}{8}$ $\frac{7}{8}$
[illegible]		$4\frac{7}{8}$	Dito bet. Amst.	5	$90\frac{1}{16}$ $\frac{5}{8}$
[illegible]			Dito letter B.	5	$90\frac{1}{16}$ [illegible]
Londen nieuwe.	5	$37\frac{1}{2}$ $\frac{9}{16}$	Dito 1847	$2\frac{1}{2}$	
Dito uitgest.	4		Dito 1851/1852	$2\frac{1}{2}$	$89\frac{5}{8}$

Mex., te Londen 3 pct. [illegible], 5 dito Onb [illegible]
Gren., te Londen Onb. [illegible]

Bij geringen handel leverden de prijzen [illegible] meldenswaardig verschil op, Hollandsche en Portugeesche [illegible] beter te plaatsen terwijl alle de andere in eene flaauwe stemming verkeerden.

FRANKFORT, Vrijdag 4 Nov. 5 pct. Metal. $79\frac{1}{4}$; Bankactien 1320; W. Loten fl. 250. 117; 1 pct. Spanje $21\frac{1}{2}$ dito 3 pct. $40\frac{1}{4}$; Texas Loten $8\frac{1}{2}$; wissel op Weenen 101.

De beurs was algemeen willig, vooral ten opzigte der Oostenrijksche en 3 pct. Spaansche fondsen.

LONDEN, Vrijdag 4 November. Consols op tijd [illegible] Mexico nieuwe 3 pct. $26\frac{1}{4}$; Peru $4\frac{1}{2}$ pct. $72\frac{1}{2}$; Grenada [illegible] 8; Spanje 1 pct. $21\frac{1}{4}$; dito Certificaten 5.

PARIJS, Vrijdag 4 November. Fr. $4\frac{1}{2}$ pct. op t. [illegible] dito 3 pct. op t. 73.45; Spanje Binn. 3 pct. $40\frac{1}{2}$ [illegible] pct. $21\frac{1}{2}$; N. Metall. 5 pct. $91\frac{1}{2}$; Piemont 94.

WEENEN, Vrijdag 4 November. N. Metall. $92\frac{1}{2}$ Lott. fl. $106\frac{1}{2}$; Bankactien 1296; Lot. v. fl. 250 [illegible] Wissel Lond. 11.03; Zilver 104.